કિંમત વધારે લાગે તેઓએ દરશનનો લાભ લઈ માર્ગે પડવું.

દિલખુશ

કવાલી સંગ્રહ.

રચનાર તથા છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જોશી જયરામ રવજી ભાગલીયા

કચ્છ માંડવીવાલા.

ઠે૦ શેઠ ધરમસિં ભવાનજી ઉનવાલાના માલામાં

કાંદાવાડી મુંબઈ.

આવૃત્તી ૧ લી પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૭૧. સને ૧૯૧૪.

કીંમત દોઢ આનો.

1-6 A.

ધર્મ વિજય પ્રેસ પાયધુની નં. ૫૭૨, મુંબઈમાં

કરશનજી ભગવાને છાપી

કવાલી સંગ્રહ.

ઇશ્વર પ્રાર્થના.

દાસ પરે દયા લાવો એ રાગ. ૧.

આપ થકી અંજવાળું રે, અમોને પ્યારા આપ થકી અંજવાળું;
વિઘ્નો કૈંક સતાવે અમને, યાદ કર્યાં માટે મેં તમને;
આંખો વિના આપની, મુર્તિ હૃદયમાં ભાળું રે. અમોને.

મંદ બુદ્ધિ હું કંઇ નવ જાણું, પ્રભુતણા ગુણ નીત્ય વખાણું;
સમયપર સાહ્ય થશો, એવું નક્કિ મન ધાર્યું રે. અમોને.

પ્રાર્થના કરવી બહુજ કઠણ છે, નાશીદીન મુજને એજ રટણ છે
સત્વર કૃપા થાય તો, હવે વધારે સારૂંરે. અમોને.

જયરામ ડહાપણ દે સૌ મુકી, જૈશ ક્રીયા તારી તું ચુકી;
પરમ આનંદ સર્વથી, અધીક પ્રભુને વહાલું રે. અમોને.

ચંચળ મનની ચીકિત્સા.

કવાલી. ૨.

મહાપાપી અલ્યા મન તું, જરા કંઇ જો વિચારીને.
છાડી દેને હઠીલાઇ, રહ્યો શાને સતાવીને;

કહ્યું તારૂં કદી કરિએ, વીનામોતે અમો મરિએ;
જુઠા જુલ્મી તરંગોથી, અમોને લે બચાવીને. મહાપાપી.
પ્રગટ પેસે ઉંડા જલમાં, મુશાફીર થાય છે પલમાં;
રડે છે તું સમય સાધી, હિંમત સૌ જાય હારીને. મહાપાપી.
કવચિત શુરો થતો દેખું, કવચિત કાયર કહિં લેખું;
વસે કોઇવાર જંગલમાં, સકળ દુ:ખને હઠાવીને. મહાપાપી.
ન જાણું હું ગતીતારી, મુની મોટા ગયા હારી;
કહે જયરામ થઇ નીશ્ચલ, પીડા સૌ દે પતાવિને. મહાપાપી.

કાળની પ્રબલતા.

કવાલી. ૩.

ફરે છે ચક્ર આ કેવો, જુવોને કાળનો ભાઇ;
રહ્યો પાડી જુદા સૌને, ન રાખે કયાંય મીત્રાઇ.
ઘણા જાડાં અને ઝીણા, તારૂાની તીવ્ર બલ હિણા,
પશુ પક્ષી ચરાચરને, અનુક્રમથી રહ્યો ખાઇ. ફરે છે.
વિનંતીથી નતે વળતો, પ્રયત્નોથી નતે ટળતો;
હજારે.ના જથામાંથી, ઉપાડી જાય પલમાંહી. ફરે છે.
ચતુર છે ચાકરો જેના, રૂપાળા રંગની મેના;
અને પોપટ રહ્યા બોલી, દીઠાં ખંડેર મેં ત્યાંહી. ફરે છે.
ગરવ રાખી રહ્યા શાને, પુરાણોના જુવો પાને;
કહે જયરામ ભજ પ્રભુને, જશે ઉડી ગફલતાઇ. ફરે છે.

પ્રારબ્ધના લેખ વિષે.

કવાલી. ૪.

અરે બંદા વિચારી જો, લખેલા લેખ શું ટળશે;
વાવેલી છે જોકે બંટી, ઘઉં તે કયાં થકી મળશે.

લીધાં નાણા તમો છાના, બતાવો છો હવે બહાના;
છુપાવ્યું કેમ તે છુપે, ગમે તે રીતથી નડશે. અરે બંદા.

અમો ઇચ્છા કરૂં એવી, સદા લાડુ મળે તેવી;
કરમમાં છે સુકી રોટી, કહો કઇ રીતથી ફરશે. અરે બંદા.

બીજાના બંગલા જોઇ, રખે પડતાં તમો રોઇ;
તુટેલી ઝુંપડી સારી, બધું એમાં થકી જડશે. અરે બંદા.

પ્રભુથી જે રહ્યા વાંકા, પડયા છે અન્નનાં ફાંકા;
કહે જયરામ ભજ તેને, જેનાથી તુર્ત તું તરશે અરે બંદા.

પંચ વિષયની પ્રબલતા.

કવાલી. ૫.

વિષય વિખમાં ફરક શોછે, વિચારો ને ભલા ભાઇ;
પીયો છો ઝેરના પ્યાલા, ખુશી સાથે તમો ચાહી.

ખીલેલાં પુષ્પ ને જોઇ, ભ્રમર બેશી રહ્યો મોહઇ;
બીડાયું પુષ્પ તે જ્યારે, મુકે છે પ્રાણ પસ્તાઇ. વિષય.

સ્વરોના સ્વાદમાં પેસી, હરણીયા સૌ રહ્યા બેશી;
શીકારીને ચડયા હાથે, ન ચાલી ત્યાં ચતુરાઈ. વિષય.
બની એ રિતથી ઘેલો, સરપ સપડાય છે વહેલો;
દશા એવીજ મત્સ્યોની, મુખેથી શું કહું ગાઇ. વિષય.
બીજો પણ એક છે સાથી, જેને કહો છો તમો હાથી;
વિષયના રંગમાં આવી, પડે છે કુપમા ધાઇ. વિષય.
પશુની આ દશા વિતે, કહ્યું મેં સૌ પ્રભુ પ્રીતે;
કહે જયરામ હે સંતો, રખે પડતાં તમો જાઇ. વિષય.

અહંકાર ન કરવા વિષે.

કવાલી. ૬.

નથી કાયમ કશું કાંઇ, ધરો સીદ સોચ મનમાંહીં,
હજારોના ધણી બલકે, થયાં છે રંક પલમાંહીં.
અગર સમજો કદી મનમાં, અમો આરોગ્ય છું તનમાં;
વખતપર જો પડયા માંદા, મુખે જપતાં રહો માઇ. નથી.
સુરજ સુભ ચંદ્રને તારા, પ્રવાહી ગંગ જલધારા;
સમય પુરૂં થયાં કેડે, ફુલેલાં જાય કરમાઇ. નથી.
દીલાવર છું અમો હમણાં, કૃપણ થૈસું પછી બમણા;
શીયળવંતી સતી નારી, વખતપર જાય બદલાઇ. નથી.
કહે જયરામ કુલપાવર, હીંમતવાળા થયાં કાયર;
સ્રીયોનાં દાસ થઇ બેઠાં, ગયાં સૌ મર્દ લજવાઇ. નથી.

ગરજ વિષે.

કવાલી. ૭.

ગરજસમ એકપણ બીજી, ન દીઠી ચીજ મેં પ્યારી;
એની પાસે ગળી સાકર, બધી વાતે જુવો હારી.
જેવા કે પંડિતો મ્હોટા, ગરજ પડતાં બની છોટા;
શ્રીમંતોના ઘરે જઇને, લાવે છે નેત્રમાં વારી. ગરજસમ.
મુછાળાને કરે મેરી, ગરજ વસ્તુ મહા ઝેરી;
મુંજાવે છે સકળ તનને, વહુટાવેજ કંપારી. ગરજસમ.
સુખીરાખે જમુનાજી, બને મથુરા કે ચૌબાજી;
જગતને ખાય છે ધૂતી, તજ છે પારકી નારી. ગરજસમ.
ગરજ વંતી મૃદુલ હરિણી, મુરખની સાથમાં પરણી;
ગુણીકાઓ રહી નાચી, પ્રતાપી ગર્જ છે ભારી. ગરજસમ.
કહે જયરામ એ બાઇ, દુઃખી કરતી ન તું કયાંહી;
અમોથી દૂર તું રહેજે, કૃપા સમજીસ હું તારી. ગરજસમ.

દુઃખી થયેલા જીવનો પરિતાપ.

કવાલી. ૮.

પ્રગટ આ પાપનાં ફળ છે, એવું નીશ્ચય કર્યું મનમાં;
નહિંતો દુઃખ તે આવું, અસર કયાંથી કરે તનમાં.

અભાગી દેહ છે મારો, છતાં લાગે બહુ પ્યારો;
જશે વિતી ઉમર ક્યારે, થયા લાચાર ઘડપણમાં. પ્રગટ.

સિથીલ સાંધા થયા જયારે, નફ્ટ પુત્રો થયાં ત્યારે;
લજ્જા રહેશે પછી ક્યાંથી, થશે નીંદા સકળ જનમાં. પ્રગટ.

કહ્યું કરતા નથી મારૂં, પ્રભુએ શું હશે ધાર્યું;
અતીશય ત્રાસના યોગે, જવું સારૂં એથી વનમાં. પ્રગટ

દયાળુ દેવ છો મારા, ન રાખું ક્યાંય હું ન્યારા,
કહે જયરામ શ્રી પ્રભુને, પ્રતીકુલ થાઓને ક્ષણમાં. પ્રગટ.

કૃષ્ણ વિરહથી ગોપીઓએ કરેલો સંતાપ.

કવાલી. ૯.

હકિકત આ બધી ઓધવ, અમારા શ્યામને કહેજો;
ચરણની છું અમો દાસી, ખબર કોઇવાર તો લેજો.

દુઃખી છેએ અમો ભારી, ન લાગે ચીજ કંઇ પ્યારી;
દયાળુ કૃષ્ણને કહેવું, દર્શનનું દાનતો દેજો. હકિકત.

ફસાયા સ્નેહમાં જ્યારે, દુઃખી છું આમ અત્યારે;
પેલા ભવનું હશે દેણું, પડી અમને હવે ગરજો. હકિકત.

સકળછું પ્રેમની પ્યાસી, મદન યોગે અમો ત્રાસી;
કહે જયરામ ભજ બંદા, બધી આવીજ છે તરજો. હકિકત.

વર્તમાન ગુણ દર્શક.

કવ્વાલી. ૧૦.

તજીધોને ગુરૂ તેવા, કુપંથે જે ચડાવે છે;
સ્વતા એમાં રહ્યા બુડી, બીજાને શું બચાવે છે.
સમુદ્ર આ રહ્યો મોટો, સમય પણ છે બહુ ખોટો;
ગુરૂ નૌકા ગઇ ત્રુટી, પછી તે શું નીભાવે છે. તજીધોને.
પીતાજી તે હતા કેવા, અમોતો ના થયા તેવા;
હવે ના તો થશે એવા, જમાવેલી ગુમાવે છે. તજીધોને.
અગર કોઈ જો હશે સાધુ, ભરેલું તો હશે જાદુ;
છેવટ માટીનીજ માટી, એવું શું કામ આવે છે. તજીધોને.
બીડું તાંબુલનું આપે, સ્રીયોના હાથ લઇ ચાંપે;
ઘણી જોયાં કરે સામાં, તીખાં બાણો ચલાવે છે. તજીધોને.
વિવિધ સુવર્ણની ચીજો, દેખીને શું રહ્યા રીઝો;
દયા દ્રષ્ટી નથી જેની, નગદ પૈસા પડાવે છે. તજીધોને.
ગુરૂ ને શીષ્યના ધરમો, ન જાણીને કરે કરમો;
કહે જયગ ર ભજ તેને, શ્રુતી જેને વખાણે છે. તજીધોને

સંતોશ વિષે.

કવ્વાલી. ૧૧.

નથી સંતોશ ત્યાં સુખની, બધી આશા નકામી છે;
મળ્યા લાખો છતાં હજુએ, ધરાણાં મેં ન દીઠાં તે.

ખુશીથી જે મળ્યું તે ખા, રહ્યો શોધો બીજાને ક્યાં;
ભજન કરશો પ્રભુનું તો, બની તૈયાર આવે છે. નથી,
ધીરજ રહેતી નથી જરીએ, કુવામાં શું અમો પડીએ;
થવાનું છે ન કંઈ તેથી, વખત સીદને ગુમાવે છે. નથી.
અગર સંતોશ છે નહિં જ્યાં, દુઃખી હરદમ દીઠાં મેં ત્યાં;
ફીકર જયરામને શાની; સોનાનું પાત્ર છે કરમાં. નથી.

કુછંદી પતીને પરણેલી સ્ત્રીએ આપેલો બોધ.

કવાલી. ૧૨

ભ્રમર તું જૈસમાં ભુલી, નવા પુષ્પો નીહાળીને;
થશે દુઃખ પ્રાપ્ત એમાંથી, વિવેકી જો વિચારીને.
અગર નહિં સમજ મનમાં, ઉપજશે વ્યાધીયો તનમાં;
હુકમ શીર આ સખત તારો, શકેના તે ઉઠાવીનં. ભ્રમર તું.
અમો જેવા હશું તેવા, બીજા ક્યાંથી જશો લેવા;
ખબર પડશે પછી તુજને, કમલ પત્રો જગાડીને. ભ્રમર તું.
અમલમાં તું બન્યો ઘેલો, સમય સાધી કરે ખેલો;
ચમનબાજી ઉડાવે છે, દયા કર તું ઉગારીને. ભ્રમર તું.
શરણ છું હું હવે તારી, કરમની છે ગતી ન્યારી;
સ્થીર થૈ બેસને વહાલા, ચતુર કંઇ જો વિચારીને. ભ્રમર તું.
કહ્યું જયરામનું માની, ભ્રમર તું છોડ નાદાની;
બધું આ દ્રવ્ય છે તારૂં, તજીદે વ્યર્થ ચારીને. ભ્રમર તું.

પુન્યના ફળની મહત્વતા.

કવાલી. ૧૩

રહ્યું સુખ જે કરમમાં તે, લીધું સૌ ભોગવી જાતે,
હવે બસ કર અરે બંદા, બેશી રહેવું નથી મારે.

બીજું તે ક્યાં થકી મળશે, લખેલા લેખ શું ટળશે;
ભરેલાં તે થયાં ખાલી, જમાવેલાં હતાં હાથે. રહ્યું સુખ.

બચેલું છે જરા બલકે, વગર વાંધે રહ્યું ચલકે;
ફરિ ઉદ્યમ થકી મેળવ, પ્રભુ જેવો ધણી માથે. રહ્યું સુખ.

કાયર થઇ બેસમાં બંદા, નીકર કરશે જને। નીંદા;
ઉબીના આપવા પડશે, કદી મુકે નહિં નાઠે. રહ્યું સુખ.

સરળ રસ્તો બતાવું છું, પુરી રીતે પઢાવું છું;
કહે જયરામ ભજ તેને, ભલું કરશે બધી વાતે. રહ્યું સુખ.

ત્રષ્ણા વિષે.

કવાલી. ૧૪.

અરે ત્રષ્ણા અમો ઉપર, દયા કરતો હવે સારૂં;
અમો હારી ગયા તુજથી, સકલ કારણ ખરૂં તારૂં.

અહરનિશ હું જપું તુજને, વળે શાંતી નહિં મુજને;
કઠણ છે આ સ્થિતી તારી, સમજવું શું હવે વારૂં. અરે.

વિષયને તુ વખાણે છે, અધિક મહિં રંગ આણે છે;
પ્રભુ નામે મીંઠું મોટું,ખરૂં સુખ તે રહ્યું ન્યારૂં. અરે.

સોના ચાંદી તણા ઢગલા, જુવે છે તું રહિ સઘળા;
છતાં મુક્તાફળો ઇચ્છે, અમો એથી ઘણા હારૂં. અરે.

સ્વભાવે તું પડી એવી, ધરૂ શાંતી કહે કેવી;
કહે જયરામ હે માતા, અતિશય તે બહુ ખારૂં. અરે.

ઇશ્વરિ લેખની મહત્વતા,

કવાલી. ૧૫.

લખ્યું છે શું પ્રભુએ તે, ખરૂં કહિદે એવો કોઇ;
થયું તે સર્વકોઇ જાણે, થશે તે ના શકે જોઇ.

જોશી મહારાજની પાસે, ગયા દુ:ખના અતી ત્રાસે;
રૂપૈયા દાઢ પણ દીધા, છેવટ રહેવું પડયું રોઇ. લખ્યું છે.

બીજાની દુર દશા દેખી, અમો કરશું કદી શેખી;
પોતાનુ તો ખબર છે નહિં, કેવારે નાખશું ખોઇ. લખ્યું છે.

પ્રભુએ છે લખ્યું જેમાં, વધુ ઓછું કરે એમાં;
કહે જયરામ લાવોને, ચરણ પીશું અમો ધોઈ. લખ્યું છે.

પ૮૫૯૩

સ્નેહ વિષે.

કવ્વાલી. ૧૬.

અતીશય સ્નેહપણ જનને, ઘણા દુઃખનુજ કારણ છે;
પરસ્પર પ્રેમનો બંધન, હૃદય બાળી બગાડે છે.

વિયોગી સ્નેહના જે છે, કમોતેથી મરે છે તે;
રહ્યામાથું કુટી કોઇ, સકળ સિદ્ધિ ગુમાવે છે. અતીશય.

જુઠી આ જગ્તની માયા, પડેલા કૈક પસ્તાયા,
આખરતો એકલું જાવું, ન સાથે કોઇ આવે છે. અતીશય.

હશે કુંકી પ્રહરમાંહિં, પીતા કોના કયો ભાઇ;
સગુંતો સ્વાર્થનું સૌ છે, ગરવ સાને ધરાવે છે. અતીસય.

ભોગવશે પાપના ફળતું, હુંતો સાચું કહી દઉં છું;
કહે જયરામ એ પ્રેમી, મફ્ત શીર કાં ધુણાંવે છે. અતીશય.

ક્ષમા રૂપી ખડક વિષે.

કવ્વાલી. ૧૭.

મધુર વાણી જેના મુખમાં, સુખે સંસાર તે જીતે;
શકે ગાંજીન કોઇ શત્રુ, લખી સૌ રાખજે ભીંતે.

સ્વભાવે જે હશે ધીરો, મલે તેનેજ આ હીરો;
જગત આખું કરે વસ તે, શરિર સુખમાં રહે નીત્યે. મધુર વાણી.

જેની જીવ્હા હશે મીઠી, પીડા તેને ન મેં દીઠી;
સજન પણ તેમને ચાહે, મહદ કોઇ જ્ઞાનીની રીતે. મધુર વાણી.
લખીને રાખશું ભાઈ, જોવા નહિં આવશું ક્યાંહીં;
કહે જયરામ આ હરદમ, વ્યસન વળગાડ જો ચિત્તે. મધુર વાણી.

સોબત તેવી અસર.

કવાલી. ૧૮.

કુશંગીની કુસોબતના, પરિણામો નક્કી નડશે;
જાણો એમાં ન કંઇ સંશય, વિવેકીના વચન ફળશે.

હશે જન નીચ જે વારૂં, બતાવે નાં કદી સારૂં;
જેવો પોતે તેવા બીજા, થવાને મહેનતો કરશે. કુશંગીની
દુઃખી થઇ ગાય પણ એથી, સોબત ખરની કરી તેથી;
ગળામાં ઘંટ બંધાણો, કહો કઇ રિતથી ટળશે. કુશંગીની.
સોબત કરતાં પ્રથમ જોવું, એનું ફળ આવશે કેવું;
સમજમાં જે હશે ગદ્ધો, વિના મોતેજ તે મરશે. કુશંગીની.
સમય છે આ બહુ ખોટો, વિવેકીનો બડો ત્રોટો;
દેખાશે રંકના જેવો, પરંતુ નીચ તે ઠરશે. કુશંગીની.
બીના તો છે બહુ બીજી, રહો બસ એ થકી રીઝી;
કહ્યું જયરામનું કરતાં, ભવાબ્ધીને સુખે તરશે. કુશંગીની.

નીકલ ગયા દમ પીછે ના કીસીકે તુમ ઔર ના કસીકે હમ.

કવાલી. ૧૯.

શરિરમાં સ્વાસ છે કાયમ, સગા સૌ ત્યાં સુધી તારાં;
ગયું દમ નીકળી જયારે, પછી જાશે બધા ન્યારા.
ગયા રાખી ન કંઇ પાસે, અમારૂં શું હવે થાશે;
કુટે માથું અને છાતી, દેશે ફુંકી ઇંધણ દ્વારા. શરિરમાં.
ધણી મારો હતો કેવો, કમાવીને દીધે તેવો;
મુવા પાછળ મરિશું કે, જશે વિતિ દીવસ ખારા. શરિરમાં.
જુવો આ જગ્તની રીતી, પ્રગટ કહું છું અથ ઇતી;
કહે જયરામ જગ ખોટું, સમજ મનમાં અરે પ્યારા. શરિરમાં.

મામલા ખલાસ તો ફીર કયા તલ્લાસ.

કવાલી. ૨૦.

મૃતકને શું રડોછોરે, મુદત ખલ્લાસ થઇ એની;
જમા બંધી થઇ પૂરી, તપાસીને જરા જોની.
કરજદારો હતા તેને, ચુકાવીને દીધું એણે;
લેવાનું તે સહુ લીધું, આશા રાખો નહિ મોની. મૃતકને.

કહો એને હવે કંઇ છે, રડે છે કોણુ કંઇ કહે છે;
હવે સીદને કરો ધોંખો, પડે તે સર્વ ભોગોની. મૃતકને.
ધીરજ રાખી કરો ધંધો, પ્રભુના ચર્ણ જઇ વંદો;
અટકશે તેજ અથડાશે, મોડું તારૂં જરા ધોની. મૃતકને.
જવું શરણે હવે કોને, વિચારી ને અદયા જોને;
કહે જયરામ દુનીયામાં, પીતા કોના મધર કોની. મૃતકને.

હીતોપદેષ.

કવાલી. ૨૧.

ફુલે છે શું અરે બંદા, દિવસ બે ચારને માટે;
ફુલ્યાં કરમાંય છે પલમાં, જશે ચાલ્યો સિધી વાટે.
ઉંચું રાખી રહ્યો માથું, ગગન સાથે કરે વાતું;
હુકમ છુટયો કદી ત્યાંથી, જવા દેશે નહિં હાટે. ફુલે છે.
વદે વચનો ઘણાં મીઠાં, એવા તો કેક મેં દીઠાં;
છતાં મનના બહુ મેલા, પડેલા છે ઉંધે ખાટે. ફુલે છે.
શકે દેખી ન કંઇ સારૂં, જગતમાંનુ બધું મારૂં;
બીજાનું શું તને મળશે, નકામી જીભ કયાં ચાટે. ફુલે છે.
ખમીને તું જરા ખાને, સાંભળ તો શું નથી કાને;
કહે જયરામ ઓ ભુંડા, છુટે ના ભય કદી નાઠે. ફુલે છે.

સ્મશાન વૈરાગ્ય.

કવાલી. ૨૨.

દેખી બળતાં શરિરોને, તુરત ઉત્પન થયો ખટકો;
એવી રીતે અમોને પણ, દેશે લઇ આગનો ચટકો.
જરા નાહ્યા જરા ધાયા, ખરૂં ખોટું જરા રોયા;
પછી ત્યાંથી ગયા ઘરમાં, જોતાં બેઠાં સ્ત્રીનો લટકો. દેખી.
વિંટી પહેરી લીધી કરમાં, રામાયણ પણ હતી થડમાં;
ઉઘાડીને જરા વાંચી, તુરત શીરપર ધર્યો પટકો. દેખી.
જોવા લાગ્યા અરિસામાં, બટન નાખ્યા ખમીસોમાં;
પહેર્યો લઇ કોટ ત્યાં કાળો, જવા ઘર રાંડને સટકયો. દેખી.
વિચાર્યું જ્ઞાન આ મનમાં, મરિ જઇશું ઘડી પલમાં;
એવું જાણી બીચારે ત્યાં, ખાધો લઇ ઉસનો કટકો. દેખી.
ગયું સૌ જ્ઞાન ત્યાં ઉડી, લીધા ભજીયા અને પૂરી;
લજા લાગી નહિં તમને, હજુ બેઠા નથી ફટકો. દેખી.
કહે જયરામ શું કરવું, જીવ્યા કરતાં ભલું મરવું;
એવા દુષ્ટો રહ્યા જગમાં, તેને દેખાડ શું ઝટકો. દેખી.

મમત્વ નીષેધક.

કવાલી. ૨૩.

કોના સુત દારને જાયા, પ્રભુની છે બધી માયા;
ઉદરમાંથી જનમ લીધું, હતાં કંઈ સાથમાં લાવ્યા.

મરિ જૈશું બધું મેલી, ન આવે સાથમાં થેલી;
નોટો પણ નાં કદી આવે, બળી જાશે સકળ કાયા. કોના.
હતી એક કાનમાં વાળી, શરિર સાથે ન તે બાળી;
ગયા છુટી જેવા પ્રાણો, તુરતમાં સાણસી લાવ્યા. કોના.
અમુલ્ય રેસમી વાઘા, ઉપાડી ને કીધાં આઘાં;
વિયોગી સૌ થશે એના, છતાં હાથો ન અચકાયા. કોના.
રડે છે ગર્જને લોકો, નથી મનમાં કશો ધોંખો;
પછી કે મા અને કઇ બા, મુદ્દત વિતેજ વિસરાયા. કોના.
કર્યું [illegible] તે સાથે, જવું છે એકલું જાતે;
કહે જયરામ તે ભુલ્યા; ગોવિંદ ગુણ ના કદી ગાયા. કોને.

અંતઃકરણની દુરબલતા.

કવાલી. ૨૪.

હવા રહી ખાય છે વૃત્તી, દર્શનથી શું ભલું થાશે;
ભટકતો રહિશ આ ભવમાં, એવું નક્કિ રહ્યું ભાંસે.
બુરા કરમો પ્રથમ કરવા, પછી આવ્યા પગે પડવા;
ધોવાશે પાપ શું તેથી, હજુ ફળ છે એનાં વાંસે. હવા.
કહ્યું કોણે એવું તમને, જણાવોને જરા અમને;
હશે કોઇ પેટ ભરનારો, દિસે મરતો બહુ ત્રાસે. હવા.
ઠસાવીને દિધું એવું, પડે નહિં કોઇને દેવું;
રહ્યો છે પાસમાં તારી, જોવાને ક્યાં રહ્યો નાસે. હવા.

છાડી દે ઢાંગ સૌ તારા, ભજન કર તું અરે પ્યારા;
કહે જયરામ સૌ પાપો, પ્રતાપી નામથી જાશે. હુવા.

ગર્વ વિષે.

કવાલી. ૨૫.

કરિશા નહિં ગર્વ ઓ બંદા, ગરવના છે ઘરો ખાલી;
સહન કરશે નહિં શ્રીજી, દેશે પલ એકમાં બાળી.

અભીમાની અરે નર તું, હૃદયમાં જ્ઞાન કંઇ ધર તું;
મહા બળવાન પણ એથી, પડયા છે જો જરા ભાળી. કરિશા.

તણખલાની જેવો છે તું, મુખે વદિને રહો છે હું;
હુંપદથી સર્વ કોઇ હાર્યા, નદી પણ લોહીની ચાલી. કરિશા.

અલ્યા રહિજા હવે છાનો, કહે તું રાજની કયાંનો;
જશે જયરામ કહે ત્રુટી, ત્વચા પણ થઇ જશે કાળી. કરિશા.

માલી સીંચે સો ઘડા પણ રૂતુ વિના ફળ ન હોય.

કવાલી. ૨૬.

કૃપા કરશે પ્રભુ જયારે, બની સૌ આવશે ત્યારે;
અધીરા માં થશો ભાઇ, ઉતાવળથી જગત હારે.

શરિરમાં પણ હતી વ્યાધી, તેમાં એક રોટલી ખાધી;
અતીશય પેટમાં દુઃખ્યું, દુઃખી હું છુંજ અત્યારે. કૃપા.

વિચાર્યું મેં વળી એવું, કોની પાસે જઈ કહેવું;
ગયો હું વૈદ્યની પાસે, તોપણ દમ ઉપડ્યું ભારે. કૃપા.
રૂપૈયા પાંચ મેં દીધા, ભયંકર ઔશધો પીધા;
કિંચિતપણ ના થયું સારૂં, એથી ધાંખો બહુ મારે. કૃપા.
પ્રભુની શું હશે મરજી, બીજાનો હું થયો કરજી;
સુખી થઇ નાં અમોબેઠાં, ચડયા નહિં વૈદ્યપણ વારે. કૃપા.
મુદ્દત પુરી થવા લાગી, પીડા સૌ દૂર ગૈ ભાગી;
ધીરજની છે બલીહારી, કહે જોશી મુખદ્વારે. કૃપા.

નાણાની મગરૂરી વિષે.

કવાલી. ૨૭.

રૂપૈયાની ઘણી ગરમી, અલ્યા શાને ધરાવે છે;
સુકૃત્ય સર્વ તું તારા, ગરવથી કાં ગુમાવે છે.
પુરવના પુન્યથી ભાઇ, ટકી રહી છે પ્રભુતાઇ;
ડુંગર જેવા મોટા હાથી, પશુ શીર ધુળ ઘાલે છે. રૂપૈયાની.
ઘણા ગરવીસ્ટ ને શુરા, થયાં છે તેમના ચૂરા;
દુશાસનની દશા વાંચો, તેમાં તે શું બતાવે છે. રૂપૈયાની.
ગણો છો જેમને મોટા, વચનના સર્વ કોઈ ખોટા;
છતાં મનના બહુ કપટી, ગરિબોને સતાવે છે. રૂપૈયાની.
મેતાજી કયાં ગયો રામા, અરે આ કોણ છે માંમાં;
પછી પેટી ઉઘાડીને, મોટેથી દાંત કાઢે છે. રૂપૈયાની.
ઉઠ બેશ વળી ચાલે, અરિસામાં જરા ભાળે;
ઉડાડે કુંચીના ઝુડા, મુરખ મોટા કહાવે છે. રૂપૈયાની.

સુખ એવી ચીજ દુનીયામાં છેજ નહિં.

કવાલી. ૨૮.

વિના દુઃખ એકબી વસ્તુ, ભુમી તળમાં ન મેં જોઈ;
અભાગી જીવડા શાને, હશે રહેતા એમાં મોહી.
પૈસો ત્યાં પુત્રના વાંધા, પ્રજા ત્યાં અન્નના સાંધા;
રૂપાળા રોગથી મરતાં, કઠણુ કાળા દીઠા કોઇ. વિના.
મુરખમાં પ્રાક્રમો ઝાઝાં, ચતુર રહેના નથી સાજાં;
ભણેલા ભીખ માંગે છે, છતાં મળતી નથી પાઇ. વિના.
હશે જ્યાં દૂધ ત્યાં પાણી, સતી નીર્લજ્જ કહેવાણી;
ગુણીકામાં ગુણો ભારે, કોમળ ત્યાં છેક નબળાઇ. વિના.
ડાહ્યા ને સૌ કહે ઘેલો, ગુરૂ કરતાં વધે ચેલો;
વગર દમના હશે જાડા, ઝીણામાં ખૂબ ચપલાઇ. વિના.
પ્રભુની છે અજબ લીલા, કડક પણ થાય છે ઢીલા.
કહે જયરામ તે માટે, ભજો માલીકને ભાઇ. વિના.

વૃત્તી તાબે રાખવા વિષે.

કવાલી. ૨૯.

રહે મન જો કદી વસતો, મટે દુનિયાં તણી ફાંસી;
જવાનું કામ પણ શું છે, તીરથ ગંગા અને કાશી.

નજર ખોટી કદી કરશો, કેવી રિતે તમો તરશો;
રોકી રાખો જરા દિલને, મેળે જાશે પછી ત્રાસી. રહે મન.
કમાવી શું થયા સુખીયા, મારા રૂપીયા મારા રૂપીયા;
ન આવે એક બી સાથે, સ્ત્રીયો ધન માલ કે દાસી. રહે મન.
રવાના સૌ થશે રૂડા, સ્ત્રીયો પણ ફોડશે ચુડા.
જશે ચાલી બીજાને તે, સોમાંથી રાખશે છયાસી. રહે મન.
પીતા માતા અગર ભાઈ, રૂપૈયાનાં સગાસાઈ;
રૂધીરની છે સગી નારી, માતા છે ત્યાં લગી માસી. રહે મન.
પ્રભુની જો કૃપા થાશે, ઉપાધી સૌ મટી જાશે;
કહે જયરામ લે સુમરી, સમર્થ દેવ સુખ રાશી. રહે મન.

સારાં કામ આડાં સો વિધનો.

કવાલ્લી. ૩૦.

પ્રભુનું નામ લેવાને, અમો માલા લીધી કરમાં
કહે મોતી ઉઠો બાપા, બીચું છું હું બહુ ઘરમાં.
લાગ્યો ત્યાં મોતીડો રોવા, એની માતો ગઈ ધોવા;
મોમાંથી બોલ આ કાઢયો, રહે છાનો અલ્યા મરમા. પ્રભુનું.
છતાંપણ નાં રહ્યો એતો, ઉઠી તેડયો પછી મેં તો;
ગયું ત્યાં ધ્યાન સૌ ચુકી, વિઘન આવ્યું જુવો પલમાં. પ્રભુનું.
ચોખાનો પાત્ર લઇ હાથે, ગયા સતસંગમાં રાતે;
દેતાં તાળું ગયા ભૂલી, પડી પેટીજ છે થડમાં. પ્રભુનું.

કથા શું સાંભળું ભાઈ, ગયું મુખ ત્યાંજ લેવાઇ;
ઉઠી ત્યાંથી અમો ચાલ્યાં, નકી છેચેજ બેશરમાં. પ્રભુનું.
ઇલાજો નાં કરો ભલતાં, પ્રભુ સાથે રહો મલતાં;
રાખો જયરામ મન ચોખું, વસ્યા વાલોજ છે તનમાં. પ્રભુનું.

સુખ દુઃખની સમાનતા.

કવાલી. ૩૧.

સુખ સ્વપ્નાં જેવું સમજો, દુખ દીન રાતનો સાથી;
અજયાં બેઉ સાથમાં પ્યારે, હરખ ઉદ્વેગ બ્રહ્માંથી.
સુખ લાગે બહુ સારૂં દુઃખ રહેતું નથી ન્યારૂં;
રહ્યા બેઉ સાથમાં સંપી, આવે ને જાય અહિંયાંથી. સુખ.
પ્રથમ પરણ્યા તમો જયારે, સુખ પામ્યા ઘણું ત્યારે;
દુઃખ આપી રહી બીજી, આગળની લાવવી કયાંથી. સુખ.
કમાયા છું અમો ભારે, રૂપૈયા લાખ અત્યારે;
રહેશે કીંવા બધા જાસે, લખાવ્યું શું હશે ત્યાંથી. સુખ.
સદા આનંદમાં રહેવું, દુઃખીછું એમ ના કહેવું;
કહે જયરામ દુનીયામાં, છેવટ રહેશે બધી માટી. સુખ.

જીવ અને શરિરનું જુદાપણું.

કવાલી. ૩૨.

સુંદર ઘર બારને છોડી, ગયો તે હંસ કયાં ઉડી;
પડયું છે પીંજરૂં ખાલી, કોની માયા કોની મુડી.

સોના સરખા જેની પાંખો, મલે નહિં ખર્ચતાં લાખો;
સુઘડતા પણ હતી રૂડી, ગયો તે હંસ કયાં ઉડી.

હતી શુભ ચંચુકી જેની, કરૂં શું વાત હું તેની;
માયા સંસારની કુડી, ગયો તે હંસ કયાં ઉડી.

અહાહા શું તેનાં લક્ષણ, ફળો કેવાં કરે ભક્ષણ;
માતર ત્રષ્ણા બધી બુરી, ગયો તે હંસ કયાં ઉડી.

કહોને ભાઇ શું કરવું, સ્મરણ કરીને રહ્યું રડવું;
મુકો જયરામ મગરૂરી, ગયો તે હંસ કયાં ઉડી.

કલીજુગના મહાત્માઓની તારીફ.

કવાલી. ૩૩.

કલીજુગનાં મહાત્માઓ, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને;
દેખીતા છે મહા સુંદર, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

લોકોનું ચિત્ત હરનારા, સ્ત્રીયોપર પ્રેમ ધરનારા;
રૂપૈયાને પરખનારા, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

લાખો રૂપીયા લુંટી ખાવા, બન્યા છો શું તમો બાવા;
ન દેવી પાઇ પણ જાવા, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

જગતનું શું ભલું કીધું, લુંટી સર્વત્ર તો લીધું;
ઉકાળીને પયઃ પીધું, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

આખી દુનીયાં કહે જોગી, બાવા દેખું ડમ્મલ ભોગી;
શાને કહેતા હશો માઇ, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

મુનીશ્વર સૌ ગણે મોટા, ધુમાડાના ઉડે ગોટા;
પરંતુ જ્ઞાનના ત્રોટા, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

ગરિબ લોકો નથી ગમતાં, શ્રીમંતો પર બહી મમતા;
પ્રસાદિના ભરો દૂના, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

નથી ઐશ્વર્યમાં ખામી, નાના મોટા બધા સ્વામી;
ધુતારાના સગા ભાઇ, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

સકર ઘી સબ હમે ખાના, લડુ હરરોજ ઉડવાના;
રંડીભી સાથ ફીરવાના, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

કલર શુભ સ્વેતના બગલા, દીઠા મેં લાલચુ સઘળા;
કહે જયરામ મહા પુરૂષો, કૃપાલુ ધન્ય છે તમને.

હરીકીર્તનનો મહિમા. ૩૪.

સોરઠી ગજલ.

કરિલે સુધામૃત પાન તું, અવતાર વ્યર્થ વહી જશે,
સુખ ભોગવો જઇ સ્વર્ગનું, ઇચ્છા પૂર્ણ તારી બધી થશે.
ખરૂ તત્વ શ્રીહરિ નામ છે, બીજાનું અમોને શું કામ છે;
એકવાર જો મુખથી લહુ, દુઃખરૂપી સર્પ નહિં ડંસે. કરિલે.

અચકાઉં શાને હવે વળી, પાપ સર્વ મારા જશે ટળી;
ભય શું રહ્યું પછી કાળનું, મારો કૃષ્ણ જો ઉરમાં વસે. કરિલે.
જયરામ રંક અનાથ છે, ઇસ્ટનો જેને શીર હાથ છે;
વૃત્તિમા પ્રકાશી રહો પ્રભુ, દીન જાણી લોક ભલે હશે. કરિલે.

કદરદાન ખુશ રહો.

કવાલી.

મેળવવી હોય જો લક્ષ્મી, રટી હરિનામ લે હરદમ;
સદા આનંદમાં રહેવા, થકી પણ થાય છે પરશાન.

ગાયો ભેંસો અને ગાડી, બગીચા બંગલા વાડી;
એવા સુખને કદી ચાહો, રટી હરિનામ લે હરદમ.

ઉપાધીને કરો અળગી, આવળને શું રહ્યા વળગી;
ઇચ્છા જો હોય આંબાની, રટી હરિનામ લે હરદમ.

પ્રભુનો કોપ જો થાશે, પાસેનું પણ વહ્યું જાશે;
માટે ડાહ્યા જરા થઈને, રટી હરિનામ લે હરદમ.

જાણ્યું છો તો ખરા એવું, પ્રથમ આપી પછી લેવું;
ભજન પહેલાં પછી દરશન, રટી હરિનામ લે હરદમ.

પુછું છું હું હવે ત્યારે, ભજન કરશો તમો ક્યારે;
સોના જેવું પીળું નરદમ, રટી હરિનામ લે હરદમ.

એમાં ગુણ છે બહુ મોટો, જશે કંઇ પણ નહિ ખોટો;
દેખાડીશ કંઇ જોખમ, રટી હરિનામ લે હરદમ.

સકળ સુખનો એ છે નાયક, થશો તેને બની લાયક;
કહે જયરામ કર સતસંગ, રટી હરિનામ લે હરદમ.